

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ**

Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 29
Ταχ. Κώδικας: 101 10 - Αθήνα
TELEFAX: 210 5203872
Πληροφορίες: Ζ. Αδαμοπούλου
Τηλέφωνο: 2131516472
e-mail: ypertns@ypakp.gr

Αθήνα, 18.07.2018
Αριθ. Πρωτ.: 302

ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
Αθήνα

ΘΕΜΑ: Η με αρ. πρωτ.4594/21-03-2018 ΕΡΩΤΗΣΗ.

Σε απάντηση της ανωτέρω Ερώτησης, που κατατέθηκε στη Βουλή από τους Βουλευτές κ. κ. Σ. Δανέλλη, Γρ. Ψαριανό και Σ. Λυκούδη, σας πληροφορούμε τα εξής:

Α. Υφιστάμενη κατάσταση στην αγορά εργασίας

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), για το Δ' τρίμηνο του 2017 ο αριθμός των απασχολούμενων ανήλθε σε 3.736.333 άτομα και των ανέργων σε 1.006.844 άτομα.

Συγκριτικά με το Γ' τρίμηνο του 2017, η ανεργία παρουσίασε αύξηση από 20,2% στο 21,2%, κάτι όμως που οφείλεται κυρίως στον παράγοντα της εποχικότητας, καθώς το Γ' τρίμηνο (διάστημα Ιουλίου-Σεπτεμβρίου) η απασχόληση είναι αυξημένη λόγω τουρισμού. Σε σχέση με το Δ' τρίμηνο του 2016, το ποσοστό ανεργίας παρουσίασε μείωση κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες. Ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε και αυτός κατά 3,8%, σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και μειώθηκε κατά 10,4% σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό τρίμηνο.

Ακολούθως, η απασχόληση το Δ' τρίμηνο του 2017 μειώθηκε κατά 2,3% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και αυξήθηκε κατά 2,4% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους.

Σε επίπεδο έτους, σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, στην Ελλάδα το 2017 ο αριθμός απασχολούμενων ανήλθε σε 3.752.674 άτομα από 3.673.559 άτομα το 2016, παρουσιάζοντας αύξηση 2,2% και ο αριθμός των ανέργων ανήλθε σε 1.027.048 άτομα από 1.130.934 άτομα το 2016 καταγράφοντας μείωση 9,2%. Το ποσοστό απασχόλησης (ηλικίες 20 έως 64 ετών) για το έτος 2017 διαμορφώθηκε στο

57,8%, υψηλότερο κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες συγκριτικά με την προηγούμενη χρονιά. Στους άνδρες το ποσοστό απασχόλησης ανήλθε στο 67,7% από 65,8% το 2016 και στις γυναίκες 48,0% (από 46,8% το 2016).

Πίνακας 1: Ποσοστό απασχόλησης ατόμων ηλικίας 20-64 ετών (%)

ΕΛΛΑΔΑ	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Σύνολο	55,0	52,9	53,3	54,9	56,2	57,8
Άνδρες	65,0	62,7	62,6	64,0	65,8	67,7
Γυναίκες	45,2	43,3	44,3	46,0	46,8	48,0

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ

Σταθερή τάση αποκλιμάκωσης, από το 2013 και έπειτα, παρουσιάζει το ποσοστό ανεργίας (ηλικίες άνω των 15 ετών). Το 2017 το ποσοστό ανεργίας ήταν 21,5%, μειωμένο κατά έξι (6) ποσοστιαίες μονάδες συγκριτικά με το 2013 και κατά δύο (2) μονάδες σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, ενώ το ποσοστό ανεργίας των γυναικών εξακολουθεί να είναι υψηλότερο των ανδρών (26,1% έναντι 17,8%).

Πίνακας 2: Ποσοστό ανεργίας ατόμων ηλικίας άνω 15+ ετών (%)

ΕΛΛΑΔΑ	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Σύνολο	24,4	27,5	26,5	24,9	23,5	21,5
Άνδρες	21,5	24,5	23,6	21,7	19,9	17,8
Γυναίκες	28,2	31,3	30,2	28,9	28,1	26,1

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ

Πολύ υψηλή ανεργία πλήττει την ηλικιακή ομάδα 20-24 ετών, αν και συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, το ποσοστό ανεργίας για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα εμφανίζεται μειωμένο κατά 4,2 ποσοστιαίες μονάδες.

Πίνακας 3: Ποσοστό ανεργίας ατόμων ηλικίας 20-24 ετών (%)

ΕΛΛΑΔΑ	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Σύνολο	53,6	56,1	51,1	48,8	46,2	42,0
Άνδρες	47,1	51,8	46,2	44,7	43,0	38,4
Γυναίκες	60,7	61,2	56,7	53,4	49,8	43,0

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ

Το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (άνεργοι περισσότερο από 12 μήνες στο σύνολο του εργατικού δυναμικού) μειώθηκε το 2017 στο 15,6% από 16,9% το 2016 (πιν. 4).

Πίνακας 4: Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (άνεργοι >12 μήνες ως προς το εργατικό δυναμικό) ατόμων 15+ (%)

ΕΛΛΑΔΑ	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Σύνολο	14,4	18,4	19,5	18,2	16,9	15,6
Άνδρες	12,2	16,2	17,2	15,8	14,1	12,6
Γυναίκες	17,4	21,4	22,4	21,2	20,4	19,4

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ

B. Οι παρεμβάσεις του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την καταπολέμηση της ανεργίας

Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σχεδιάζει και υλοποιεί μέτρα για την άμεση υποστήριξη όσο το δυνατόν περισσότερων ανέργων και την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Υλοποιούνται προγράμματα απασχόλησης που:

- απευθύνονται στους δυναμικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, ενισχύοντας τις επιχειρήσεις στην παροχή εγγυημένης απασχόλησης,
- αφορούν σε χωρικές παρεμβάσεις σε περιοχές με υψηλά ποσοστά ανεργίας,
- παρέχουν στοχευμένη κατάρτιση και συμβουλευτική στον άνεργο ή τον νέο επιχειρηματία,
- οδηγούν σε πιστοποίηση γνώσεων και αναβάθμιση δεξιοτήτων, με βάση και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των εθνικών πολιτικών για την απασχόληση λαμβάνεται υπόψη η ευρωπαϊκή πολιτική για την απασχόληση και αξιοποιούνται εθνικοί πόροι και χρηματοδοτικά εργαλεία της Ε.Ε. Στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων απασχόλησης και κατάρτισης συμβάλλει καθοριστικά η λειτουργία του Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, τροφοδοτώντας τους φορείς σχεδιασμού των πολιτικών απασχόλησης και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την απαιτούμενη πληροφορία και τα στοιχεία για τους δυναμικούς κλάδους και επαγγέλματα.

Για να τονωθεί η ζήτηση εργασίας και από τη στιγμή που ο ιδιωτικός τομέας δεν δύναται να δημιουργήσει ικανό αριθμό θέσεων εργασίας προκειμένου να περιοριστεί ουσιαστικά το ποσοστό ανεργίας, η παροχή εγγυημένης απασχόλησης στα προγράμματα υποστήριξης των ανέργων αποτελεί τμήμα του μίγματος πολιτικής που εφαρμόζεται. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται η παροχή εγγυημένης απασχόλησης στους άνεργους σε θέσεις στον δημόσιο (μέσω κοινωφελούς εργασίας) αλλά και στον ιδιωτικό τομέα μέσω επιχορήγησης ιδιωτικών επιχειρήσεων (για την ενίσχυση της απασχόλησης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις).

Την τρέχουσα περίοδο είναι σε εξέλιξη η ολοκλήρωση του Ανασχεδιασμού των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης με στόχο τη στροφή προς ένα «ανοικτό πλαίσιο», σύμφωνα με τις προσεγγίσεις πολιτικής της ΕΕ, που θα παρέχει σταθερά επιλογές στους άνεργους ανάλογα με το προφίλ και τις ανάγκες τους. Στο νέο μοντέλο επιδιώκεται να υπάρχει διαρκής διαθεσιμότητα σταθερών/βασικών επιλογών απασχόλησης ή κατάρτισης για τον άνεργο, λαμβάνοντας υπόψη το προφίλ του και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των αναγκών του μέσω των προγραμμάτων Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης. Το ανοικτό πλαίσιο απαιτεί σημαντικές ικανότητες για τη συνεχή υποστήριξη, αξιολόγηση και κατεύθυνση των ανέργων στο μέτρο πολιτικής που ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες και τις

προσδοκίες τους. Η πρόκληση του νέου πλαισίου είναι ο σχεδιασμός των πολιτικών βάσει ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων με τελικό στόχο τη σύζευξη της προσφοράς και της ζήτησης της εργασίας.

Τα προγράμματα απασχόλησης που υλοποιήθηκαν εντός του 2017 και έχουν σχεδιαστεί ή υλοποιούνται το 2018 και αφορούν πολιτικές απασχόλησης των νέων, των μακροχρόνια ανέργων καθώς και τις πολιτικές απασχόλησης των γυναικών διακρίνονται σε:

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΝΕΩΝ

Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων/Εγγύηση για τη Νεολαία

Στο πλαίσιο της εφαρμογής δέσμης μέτρων για την απασχόληση των νέων και, ιδίως, για την εφαρμογή της Σύστασης για την Εγγύηση για τη Νεολαία, θεσπίστηκε η Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ/Youth Employment Initiative), που αποτελεί το κύριο χρηματοδοτικό πρόγραμμα της ΕΕ για να διευκολυνθεί η υλοποίηση των Εγγυήσεων για τη Νεολαία και για να στηριχθούν περιφέρειες στις οποίες το ποσοστό ανεργίας των νέων υπερβαίνει το 25%. Τα κράτη αξιοποιούν, για τη στήριξη της απασχόλησης των νέων, από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο τους πόρους που τους αντιστοιχούν και ισούνται με τους πόρους της ΠΑΝ.

Για την Ελλάδα η συνολική χρηματοδότηση για την υλοποίηση των δράσεων της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ), η οποία έχει ενταχθεί ήδη στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» 2014-2020, ανέρχεται σε περίπου 393 εκ. €, εκ των οποίων 343 εκ. € χρηματοδοτούνται από το ειδικό κονδύλι της ΠΑΝ (171,5 εκ. €) και το αντίστοιχο ΕΚΤ (171,5 εκ. €) και 49,6 εκατ. ευρώ από εθνικούς πόρους (εθνική συμμετοχή στο αντίστοιχο ΕΚΤ).

Με την αύξηση του ειδικού κονδυλίου για την ΠΑΝ για την περίοδο 2017-2020, η χώρα μας ενισχύεται με πρόσθετους πόρους €78.903.761,00, ποσό το οποίο, βάσει Κανονισμού, θα ενισχυθεί ισόποσα από πόρους του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Επίσης, η αύξηση του προϋπολογισμού της ΠΑΝ συνδυάζεται και με επέκταση της χρονικής περιόδου εφαρμογής της έως το τέλος της Προγραμματικής Περιόδου (έως 31/12/2020 από 31/12/2018 που ίσχυε).

Για την υποστήριξη των νέων το Υπουργείο Εργασίας κατάρτισε, το 2014, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης «Εγγύηση για τη Νεολαία» με βάση τη Σύσταση του Συμβουλίου προς τα κράτη μέλη αναφορικά με τη θέσπιση του προγράμματος «Εγγύηση για τη Νεολαία» (Youth Guarantee) με στόχο την αύξηση της απασχόλησης των νέων, μέσω της δημιουργίας στοχευμένων πολιτικών για τη διευκόλυνση της πρόσβασης και την ενεργό ένταξη στην αγορά εργασίας και την ποιοτική αναβάθμιση του συστήματος εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

Το σχέδιο περιλαμβάνει α) μεταρρυθμίσεις που συμβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στην ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, όπως η ανάπτυξη του μηχανισμού διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας, ο επαναπροσδιορισμός του επιχειρησιακού μοντέλου του ΟΑΕΔ (reengineering), η αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και μαθητείας, η ανάπτυξη του εθνικού πλαισίου προσόντων και του συστήματος πιστοποίησης επαγγελματικών προσόντων μέσω του ΕΟΠΠΕΠ β) προγράμματα για τη διευκόλυνση της εισόδου των νέων στην αγορά εργασίας.

Από την έναρξη εφαρμογής του Σχεδίου, ορισμένες από τις παρεμβάσεις έχουν ολοκληρωθεί, κάποιες προχωρούν προοδευτικά και κάποιες άλλες έχουν επανασχεδιαστεί ώστε να ανταποκρίνονται περισσότερο στις ανάγκες των ανέργων νέων.

Την τρέχουσα περίοδο το Σχέδιο Δράσης βρίσκεται σε διαδικασία επικαιροποίησης/αναθεώρησης, λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες προκλήσεις, την πρόσθετη χρηματοδότηση της ΠΑΝ, την επέκταση της χρονικής περιόδου έως το 2020, την πρόσφατη αναθεώρηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» 2014-2020, καθώς και τις εθνικές προτεραιότητες, έτσι ώστε να αντικατοπτριστεί η κατάσταση όπως έχει διαμορφωθεί πλέον, να αποτυπωθεί η πορεία των δράσεων και να συμπεριληφθούν οι δράσεις όπως αυτές έχουν ανασχεδιαστεί, αλλά και δράσεις που πρόκειται να υλοποιηθούν έως το τέλος της προγραμματικής περιόδου.

Επιπλέον, η χώρα μας, βάσει του Κανονισμού 1304/2013/ΕΕ, έχει διευρύνει την ομάδα-στόχο των δυνητικά ωφελουμένων από την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) περιλαμβάνοντας και τους νέους ηλικίας 25-29 ετών.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΟΥΣ

Οι μακροχρόνια άνεργοι αντιμετωπίζουν έντονο πρόβλημα ως προς την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας. Με τον ανασχεδιασμό των προγραμμάτων απασχόλησης (2015) δίδεται έμφαση στους μακροχρόνια άνεργους.

Μέσα στο 2017 υλοποιήθηκαν προγράμματα Κοινωφελούς Χαρακτήρα σε Δήμους, Επιβλέποντες Φορείς και σε Υπηρεσίες Α' υποδοχής ασύλου και διαχείρισης προσφυγικών ροών, τα οποία είχαν ως στόχο τη δημιουργία θέσεων πλήρους απασχόλησης μέσω της τοποθέτησης προσωπικού σε έναν κύκλο συνολικής διάρκειας 8 μηνών. Προκειμένου δε να επιτευχθεί ο στόχος της διευκόλυνσης της επανένταξης των ανέργων στην αγορά εργασίας, τα προγράμματα περιλαμβάνουν δράσεις ενεργοποίησης των ωφελουμένων, όπως συμβουλευτική, κατάρτιση κ.λπ.

Ωφελούμενοι των προγραμμάτων είναι, μεταξύ άλλων, οι εγγεγραμμένοι μακροχρόνια άνεργοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Το Υπουργείο Εργασίας προωθεί τη λήψη μέτρων για την αύξηση της γυναικείας συμμετοχής στην αγορά εργασίας και την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών. Στα προγράμματα κοινωφελούς χαρακτήρα, προκειμένου να επιτευχθεί η συμφιλίωση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, προβλέπονται τα εξής δικαιώματα:

α. Οι ωφελούμενοι που είναι γονείς παιδιών ηλικίας 4 έως 16 ετών δικαιούνται να απουσιάσουν συνολικά στη διάρκεια του προγράμματος έως δύο (2) ημέρες για κάθε παιδί, σε ώρες ή ολόκληρη ημέρα κάθε φορά, προκειμένου να διευκολυνθούν στην παρακολούθηση της σχολικής επίδοσης των τέκνων τους.

β. Οι ωφελούμενες σε κατάσταση κυοφορίας δικαιούνται επιπλέον να απουσιάζουν για να υποβληθούν σε εξετάσεις προγεννητικού ελέγχου, εφόσον οι εξετάσεις αυτές πρέπει να γίνουν σε ώρες απασχόλησής τους.

γ. Σε περιπτώσεις απουσίας λόγω: α) επαπειλούμενης κύησης, β) κύησης και γ) λοχείας, οι οποίες βεβαιώνονται με τα προβλεπόμενα εκ του νόμου ιατρικά δικαιολογητικά, οι ωφελούμενες δεν εκπίπτουν του προγράμματος στο οποίο συμμετέχουν, αλλά αναστέλλεται η απασχόλησή τους κατά τη διάρκεια απουσίας τους, ενώ το χρονικό διάστημα απασχόλησης δύναται να ανέλθει κατά ανώτατο όριο στους δέκα (10) μήνες.

δ. Οι ωφελούμενες που είναι μητέρες δικαιούνται μετά τον τοκετό είτε να προσέρχονται αργότερα είτε να αποχωρούν νωρίτερα από την εργασία τους κατά μία (1) ώρα κάθε μέρα και μέχρι το τέκνο να φτάσει στην ηλικία των τριάντα (30) μηνών.

Επίσης, σε συνέχεια της υλοποίησης προγραμμάτων απασχόλησης που περιελάμβαναν συνδυαστικά την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας σε επιχειρήσεις, με επίβλεψη στον χώρο εργασίας και, στη συνέχεια, ένταξη σε νέες θέσεις εργασίας στις ίδιες ή άλλες επιχειρήσεις για επιδοτούμενη απασχόληση (διάρκεια 12 μήνες), δινόταν προτεραιότητα συμμετοχής σε προγράμματα νέων θέσεων εργασίας στους μακροχρόνια ανέργους και στις γυναίκες με μικρά παιδιά, που έχουν ολοκληρώσει τα ανωτέρω προγράμματα εργασιακής εμπειρίας.

Άλλα Μέτρα

Υλοποιείται πρόγραμμα για την εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Για το σχολικό έτος 2017-2018 έχει συνολικό προϋπολογισμό 205.000.000€¹. Η δράση αφορά τη διάθεση προς μητέρες (και πατέρες που έχουν την επιμέλεια) θέσεων παροχής υπηρεσιών φροντίδας και φύλαξης παιδιών, δομές (δημόσιες και ιδιωτικές) στις ακόλουθες κατηγορίες: Βρεφικοί Σταθμοί, Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, Βρεφονηπιακοί Σταθμοί

¹ Ο προϋπολογισμός της δράσης κατανέμεται ως εξής: (Ε.Π. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 25.707.989€, Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ): 2.567.601€, ΠΕΠ-ΑΜΕΑ: 43.611.655€, εθνική συμμετοχή: 133.112.745€).

Ολοκληρωμένης Φροντίδας, Παιδικοί Σταθμοί, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.), Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Ολοκληρωμένης Φροντίδας για προνήπια με αναπηρία, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρία (Κ.Δ.Α.Π - Μ.Ε.Α). Το εν λόγω πρόγραμμα συμβάλει στην αύξηση της απασχόλησης και στη διατήρηση των θέσεων εργασίας των ωφελούμενων γυναικών από οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα, σε θέσεις εργασίας με ισότιμους όρους, ώστε μέσα από την ουσιαστική διευκόλυνσή τους, να ανταποκριθούν στους απαιτητικούς ρόλους τους.

Γ. Το σχέδιο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την προστασία της εργασίας και την ενίσχυση των εργαζομένων

Το μοντέλο της συμπίεσης των εργατικών δικαιωμάτων, προς τον σκοπό της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, δοκιμάστηκε στη χώρα μας και αποδείχθηκε όχι μόνο κοινωνικά επιζήμιο, αλλά και οικονομικά αναποτελεσματικό. Αντιθέτως, το μοντέλο της ανάπτυξης που υπηρετεί η σημερινή κυβέρνηση έχει στον πυρήνα του την ενίσχυση της εργασίας.

Προς το σκοπό αυτό, στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης θέτει τρεις βασικές προτεραιότητες που περιλαμβάνονται και στο Αναπτυξιακό Σχέδιο που εκπόνησε η κυβέρνηση:

1. Η πρώτη προτεραιότητα αφορά την επαναφορά των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Δηλαδή η επαναφορά βασικών αρχών των συλλογικών διαπραγματεύσεων, της αρχής της επεκτασιμότητας των κλαδικών ΣΣΕ και της αρχής της ευνοϊκότερης ρύθμισης, στην περίπτωση της συρροής περισσότερων ΣΣΕ. Οι αρχές αυτές αποτελούν τους ακρογωνιαίους λίθους προκειμένου να σταθεί η συλλογική αυτονομία. Βελτιώνουν τη διαπραγματευτική θέση των εργαζόμενων δίνοντάς τους τη δυνατότητα να διεκδικήσουν καλύτερους μισθούς και περισσότερα δικαιώματα.

Η επαναφορά των δύο αυτών αρχών αποτέλεσε αντικείμενο εκτεταμένης και σκληρής διαπραγματεύσεως στο πλαίσιο της δεύτερης αξιολόγησης και το αποτέλεσμα της είναι γνωστό: Ήδη έχουν νομοθετηθεί και από τον Αύγουστο του 2018, με την λήξη του προγράμματος, τίθενται σε ισχύ.

Σημειώνεται πως αυτό που έχει πιο μεγάλη αξία, ίσως κι από την ίδια τη νομοθέτηση, ήταν η μεγάλη πολιτική κινητοποίηση που υπήρξε για να μπορέσει να γίνει αυτό εφικτό. Μια κινητοποίηση τόσο σε εθνικό, όσο και σε υπερεθνικό επίπεδο, που υποστήριξε τις προσπάθειές της ελληνικής κυβέρνησης για την επαναφορά των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Με τον τρόπο αυτό το θέμα των συλλογικών διαπραγματεύσεων κατέστη ταυτοτικό στοιχείο του κοινωνικού μοντέλου της Ευρώπης, αναδείχθηκε σε μείζον ζήτημα εκείνης της περιόδου σε ευρωπαϊκό επίπεδο και τελικά μπόρεσε να δημιουργήσει τις απαραίτητες πιέσεις σε όλα τα επίπεδα, προκειμένου σήμερα να μπορούμε να μιλάμε για την επανίσχυσή τους τον Αύγουστο του 2018.

Άλλωστε το σύνολο της ευρωπαϊκής εμπειρίας δείχνει ότι ένα ισχυρό σύστημα συλλογικών διαπραγματεύσεων συμβάλει στην κοινωνική δικαιοσύνη και την μείωση των ανισοτήτων και φέρνει θετικά οικονομικά αποτελέσματα καθώς επιδρά στην δημιουργία ενός πλαισίου υγιούς ανταγωνισμού με έμφαση στην καινοτομία και την παραγωγικότητα της εργασίας και όχι στην μείωση του εργατικού κόστους και στην ελαστικοποίηση της εργασίας.

2. Η δεύτερη προτεραιότητα είναι η αύξηση του κατώτατου μισθού. Η μείωσή του στο σημερινό του επίπεδο, αλλά και ο μισθολογικός διαχωρισμός μεταξύ των εργαζομένων με βάση την ηλικία με τη θεσμοθέτηση του λεγόμενου «υποκατώτατου» μισθού για τους νέους αναδεικνύουν ακριβώς τη μεροληπτικότητα των προγραμμάτων που επιβλήθηκαν στη χώρα αλλά και την αναποτελεσματικότητά τους.

Τόσο οι δανειστές, όσο και τα κόμματα που κυβέρνησαν την περίοδο 2010-2014 ισχυρίζονται ότι η συμπίεση του εργασιακού κόστους και των εργασιακών δικαιωμάτων, θα οδηγήσει σε ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και θα δημιουργήσει ευνοϊκό περιβάλλον για νέες επενδύσεις. Το 2012 ο κατώτατος μισθός υπέστη μια σημαντική μείωση της τάξεως του 22% η οποία στηρίχτηκε στη λογική της αύξησης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας. Εντούτοις, οι επιπτώσεις της μείωσης αυτής ήταν δραματικές στις εισοδηματικές κατανομές, καθώς αυξήθηκε το ποσοστό των χαμηλόμισθων και οδηγήθηκε σε έξαρση το φαινόμενο της εργασιακής φτώχειας.

Η πραγματικότητα όμως τους διέψευσε κατηγορηματικά: Παρά τη θεαματική μείωση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, οι εξαγωγές, μέχρι το τέλος του 2014, κατέγραψαν μια μονάχα μια αναιμική αύξηση. Δηλαδή, παρότι φτωχοποιήθηκε η ελληνική κοινωνία, χιλιάδες μικρομεσαίες επιχειρήσεις οδηγήθηκαν σε κλείσιμο και εκατομμύρια ανθρώπων βρέθηκαν στο περιθώριο της εργασίας, παρότι το ποσοστό του κινδύνου φτώχειας και υλικής αποστέρησης για τους εργαζόμενους και τους άνεργους εκτινάχθηκε, η μεταποιητική βιομηχανία δεν αύξησε τον κύκλο εργασιών της, παρά μονάχα το περιθώριο κέρδους της.

Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο, η αύξηση του κατώτατου μισθού αποτελεί βασικό στόχο της κυβέρνησης ώστε μετά από έξι χρόνια, ο κατώτατος μισθός να επαναπροσδιοριστεί και να συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας και στη βελτίωση των μακροχρόνιων οικονομικών αποτελεσμάτων.

Η αύξηση του κατώτατου μισθού θα γίνει σταδιακά, σύμφωνα με το υπάρχον νομικό πλαίσιο ώστε να αρχίσουν οι εργαζόμενοι να ανακτούν μέρος των όσων απώλεσαν στα χρόνια της κρίσης. Για να μπορέσει να προσδιοριστεί το ποσοστό αύξησης του κατώτατου μισθού, θα εκπονηθεί μία έκθεση όπου θα εξετάζει τις επιπτώσεις της αύξησης στην παραγωγικότητα, την ανεργία, την ανταγωνιστικότητα και την εισοδηματική κατανομή. Η έκθεση θα είναι

αντικείμενο διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους, ενώ την τελική απόφαση θα λαμβάνει το κράτος.

3. Η τρίτη προτεραιότητα αφορά την προστασία των εργαζομένων από την αδήλωτη, υποδηλωμένη και απλήρωτη εργασία. Μια προσπάθεια για τη διαμόρφωση των προϋποθέσεων ώστε η ανάπτυξη που σταδιακά σημειώνεται να δημιουργεί αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας. Όσον αφορά αυτό, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης έχει ήδη προχωρήσει σε κρίσιμες παρεμβάσεις για την καταπολέμηση της αδήλωτης και της υποδηλωμένης εργασίας και της απλήρωτης εργασίας. Οι παρεμβάσεις αυτές εντάσσονται σε ένα συνολικό σχέδιο για τη διαμόρφωση των προϋποθέσεων ώστε η ανάπτυξη που σταδιακά σημειώνεται να δημιουργεί αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας.

Οι κρίσιμες νομοθετικές παρεμβάσεις για την προστασία της εργασίας, όπως ο Ν.4488/2017, θωρακίζουν τους εργαζόμενους εξοπλίζοντας τους με τα απαραίτητα εργαλεία για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους.

Ο νόμος αυτός που υποστηρίχθηκε με μεγάλη πλειοψηφία στη Βουλή, ήταν αποτέλεσμα εκτεταμένου διαλόγου που αναπτύξαμε με τα συνδικάτα και τα εργατικά κέντρα. Μεταξύ άλλων προβλέφθηκαν ο αποκλεισμός από τη δημόσια χρηματοδότηση των επιχειρήσεων που δεν σέβονται την εργατική νομοθεσία, κανόνες για τον περιορισμό της αδήλωτης εργασίας στα οικοδομικά έργα, ταχεία εκδίκαση των εργατικών διαφορών από τα δικαστήρια, δυνατότητα έκδοσης διαταγής πληρωμής για τις μισθολογικές απαιτήσεις των εργαζομένων, αλλά και η δυνατότητα άμεσης λήψης του επιδόματος ανεργίας για όσους εργαζόμενους επιλέξουν να θεωρήσουν ότι η μη πληρωμή τους ισοδυναμεί με απόλυση.

Επιπλέον, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης προχώρησε και σε άλλες σημαντικές παρεμβάσεις. Ενδεικτικά αναφέρεται η θέσπιση υπερπρονομίου για τους εργαζόμενους, ώστε να προηγούνται έναντι των άλλων πιστωτών σε περίπτωση πτώχευσης μίας εταιρείας για την πληρωμή των δεδουλευμένων τους.

Επιπροσθέτως, πριν λίγες μέρες ψηφίστηκε από την Βουλή των Ελλήνων νόμος που μεταξύ άλλων περιέχει διάταξη που σύμφωνα με την οποία επανακαθορίζεται η αρχιτεκτονική του προστίμου για αδήλωτη εργασία. Σκοπός της ρύθμισης είναι η ενίσχυση της αποτρεπτικής ισχύς του προστίμου, η ενδυνάμωση της θέση του εργαζόμενου και η αυστηροποίηση τις κυρώσεις για τους συστηματικούς παραβάτες. Με την αλλαγή της αρχιτεκτονικής του προστίμου ο εργαζόμενος αποκτά κίνητρο να καταγγείλει την αδήλωτη εργασία κάνοντας τους ελέγχους για την αδήλωτη εργασία πιο στοχευμένους και άρα πιο αποτελεσματικούς. Παράλληλα, η διαπραγματευτική δύναμη του αδήλωτου εργαζόμενου ενισχύεται αφού η παρέμβαση του κράτους δεν εξαντλείται πλέον στην επιβολή κυρώσεων αλλά μπορεί να οδηγήσει τον εργοδότη να προσλάβει τον αδήλωτο εργαζόμενο. Τέλος, οι συστηματικά

παραβατικοί εργοδότες θα τιμωρούνται εξαιρετικά αυστηρά δημιουργώντας ένα συστηματικό πλαίσιο που ενισχύει την συμμόρφωση.

Με τον ίδιο νόμο, εισάγεται για πρώτη φορά ένα ολοκληρωμένο σύστημα κανόνων που ρυθμίζει την ευθύνη αναθέτοντα, εργολάβου και υπεργολάβου έναντι των εργαζομένων. Ειδικότερα, εισάγεται η συνευθύνη των προσώπων αυτών για την καταβολή των οφειλόμενων αποδοχών, των τυχόν οφειλόμενων αποζημιώσεων απόλυσης, των ασφαλιστικών εισφορών, καθώς και για την τήρησης των κανόνων υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων κατά την παροχή της εργασίας τους.

Επιπλέον, εισάγεται η γενική υποχρέωση αναγραφής των μαθητευόμενων, σπουδαστών και φοιτητών που πραγματοποιούν πρακτική άσκηση ή μαθητεία σε οποιαδήποτε επιχείρηση στο πληροφοριακό σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ», ώστε να είναι εφικτή η συνολική καταγραφή τους αλλά και των επιχειρήσεων που τους απασχολούν και να δίνεται η δυνατότητα ελέγχου των ανώτατων ορίων που προβλέπονται στο νόμο. Ειδικά για τους μαθητευόμενους, σπουδαστές και φοιτητές που πραγματοποιούν πρακτική άσκηση ή μαθητεία σε τουριστικές επιχειρήσεις, ορίζεται ότι ο συνολικός αριθμός τους δεν δύναται να ξεπερνά το 17% των εργαζομένων ανά επιχείρηση, με ανώτατο όριο τα 40 άτομα ανά επιχείρηση.

Με την πολύπλευρη στήριξη του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.) – που σκόπιμα είχε απαξιωθεί και είχε τεθεί στο περιθώριο από τις προηγούμενες κυβερνήσεις – και την αναβάθμισή του με προσωπικό και μέσα, κάνουμε αισθητή την παρουσία της Πολιτείας στους χώρους δουλειάς.

Το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας ενδυναμώθηκε με την θεσμοθέτηση νέου οργανισμού που προβλέπει την αύξηση οργανικών θέσεων από 829 σε 970. Υπενθυμίζεται ότι η προηγούμενη κυβέρνηση είχε καταργήσει 209 οργανικές θέσεις. Με το νέο οργανισμό δημιουργήθηκαν δύο νέες διευθύνσεις (Διεύθυνση Υποστήριξης και Περιφερειακή Διεύθυνση Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων Αιγαίου) και δύο κρίσιμα τμήματα (Τμήμα Νομικής Υποστήριξης και Τμήμα Διαχείρισης Πληροφοριακών Συστημάτων και Δεδομένων) που είχαν καταργηθεί από την προηγούμενη κυβέρνηση, ενώ συστάθηκαν δύο νέα Τμήματα Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων (Μεσολόγγι και Θεσπρωτία και δύο νέα Τμήματα Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Χαλκιδική και Ημαθία).

Επιπροσθέτως, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης προχώρησε στην ενίσχυση της δομής και της στελέχωσης του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας με την πρόσληψη 39 Επιθεωρητών Εργασιακών Σχέσεων, επιτυχόντων του διαγωνισμού ΑΣΕΠ 1998 (Νοέμβριος 2016). Η ενίσχυση του σώματος με νέο προσωπικό αφορά τόσο τον κλάδο της Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων και στον κλάδο της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία, όπου έχουν να γίνουν προσλήψεις 17 χρόνια. Ο προγραμματισμός του Υπουργείου αφορά συνολικά 53 νέες προσλήψεις Επιθεωρητών. Επιπλέον, 154 κενές οργανικές θέσεις του Σ.ΕΠ.Ε. έχουν ενταχθεί στο β' κύκλο της κινητικότητας.

Παράλληλα, υλοποιούμε ένα συνολικό σχέδιο δράσης προϋπολογισμού 7.600.000 με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ που αφορά:

- Πιλοτικά προγράμματα ελέγχων.
- Εκπαίδευση επιθεωρητών.
- Αναβάθμιση εξοπλισμού και πληροφοριακών συστημάτων.
- Υπηρεσίες ενημέρωσης και νομικών συμβουλών προς τους εργαζόμενους.

Ένα χρήσιμο εργαλείο για τον αντικειμενικό σχεδιασμό και προγραμματισμό του ελεγκτικού έργου της Επιθεώρησης Εργασίας είναι το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ-Σ.ΕΠ.Ε.). Μέσω του εν λόγω Συστήματος πραγματοποιείται η συλλογή, ταξινόμηση, επεξεργασία και αξιολόγηση όλων των απαραίτητων στοιχείων και πληροφοριών, εστιάζοντας στη διενέργεια ποιοτικών ελέγχων σε επιχειρήσεις και σε κλάδους επιχειρηματικής δραστηριότητας στους οποίους διαπιστώνεται αυξημένη παραβατικότητα (κυρίως αδήλωτης εργασίας).

Ενώ, ιδιαίτερο βάρος δίνεται στην προσπάθεια συντονισμού του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας με τους λοιπούς ελεγκτικούς μηχανισμούς τόσο σε επίπεδο στοχευμένων επιθεωρήσεων, μέσω μικτών κλιμακίων, όσο και σε επίπεδο διαλειτουργικότητας των βάσεων δεδομένων για την ανταλλαγή στοιχείων, την αντιμετώπιση των φαινομένων παραβατικότητας στους τομείς της εργασίας, την ασφάλιση κλπ.

Πλέον οι εργαζόμενοι νιώθουν ότι υπάρχει ένας μηχανισμός που δρα για την προστασία των δικαιωμάτων τους, ενώ μεγάλοι εργοδότες που θεωρούσαν ότι βρίσκονταν εκτός εμβελείας ελεγκτικών μηχανισμών αντιλαμβάνονται πλέον ότι οι παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας δεν μπορούν να μένουν ατιμώρητες. Ενδεικτικό ως προς αυτό είναι τα περίπου 2,8 εκ. ευρώ πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις συστημικές τράπεζες το τελευταίο διάστημα.

Στο ανωτέρω πλαίσιο, οι Υπηρεσίες του Σ.ΕΠ.Ε., κατά το χρονικό διάστημα από τις αρχές του έτους 2017 έως και τον μήνα Αύγουστο του 2017, πραγματοποίησαν είκοσι τρεις χιλιάδες εννιάκοσιους τριάντα επτά (23.937) ελέγχους για την αδήλωτη εργασία, κατά τους οποίους εντοπίστηκαν τρεις χιλιάδες εξακόσιες εξήντα μια (3.661) περιπτώσεις αδήλωτων εργαζόμενων (σε σύνολο 94.165 εργαζόμενων, οι 5.602 εργαζόμενοι ήταν αδήλωτοι) και επιβλήθηκαν οι κατά δέσμια αρμοδιότητα διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται για την ευθέως αποδεικνυόμενη παράβαση του άρθρου 1 της αριθ. 27397/122/19.08.2013 Υ.Α., συνολικού ύψους πενήντα εννέα εκατομμυρίων εκατόν τριάντα μιας χιλιάδων επτακοσίων ευρώ (59.131.700 €).

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι παραπάνω παρεμβάσεις έχουν ήδη αρχίσει να αποδίδουν: Καταγράφεται σημαντική μείωση της αδήλωτης εργασίας στους κλάδους υψηλής παραβατικότητας από το 19,2% που ήταν το 2014 όταν αναλάβαμε, στο 12,4% για το 2017.

Εκτός όμως από αυτά, ως Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, καθημερινά αντιμετωπίζουμε μικρές ή μεγάλες υποθέσεις που αφορούν τη ζωή χιλιάδων εργαζομένων, μέσα από τη διαδικασία των τριμερών συναντήσεων

προκειμένου να βρεθούν λύσεις για τα καθημερινά και πιεστικά προβλήματα των εργαζομένων. Όποτε χρειάστηκε οι πόρτες του Υπουργείου ήταν ανοικτές.

Την τριετία 2015-2017 έχουν διεξαχθεί τριμερείς συμφιλιωτικές συναντήσεις στο Υπουργείο Εργασίας μεταξύ εργοδοτών, εργαζομένων και κράτους με την παρουσία της πολιτικής ηγεσίας για περισσότερες από 340 εργατικές υποθέσεις, όταν την προηγούμενη τριετία 2012-2014 είχαν διεξαχθεί 154, δηλαδή ούτε οι μισές. Αυτές οι συναντήσεις έχουν αποτέλεσμα γιατί στη συντριπτική τους πλειονότητα οδηγούν στην ικανοποίηση των αιτημάτων των εργαζομένων, είτε αυτά αφορούν την ανάκληση παράνομων απολύσεων είτε την καταβολή δεδουλευμένων αποδοχών.

Παράλληλα, με την ενεργοποίηση της εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης των 1000 ευρώ – μια δυνατότητα που οι Κυβερνήσεις ΝΔ-ΠΑΣΟΚ είχαν σταματήσει να χρησιμοποιούν από το 2012 – από το 2015 έως σήμερα πάνω από 8000 εργαζόμενοι έλαβαν έκτακτη ενίσχυση, ώστε να καλύψουν τις επείγουσες βασικές τους ανάγκες.

Με τις παραπάνω, πολύπλευρες πρωτοβουλίες, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, παρεμβαίνει ουσιαστικά στην αγορά εργασίας και συμβάλει στην δημιουργία των όρων για την δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας και την διεύρυνση των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΥΤΥΧΙΑ ΑΧΤΣΙΟΓΛΟΥ